

Lisa M. Moran¹
Technological University of the Shannon
Shannon (Ireland)

Tanja T. Kovačič²
University of Galway,
UNESCO Child and Family Research Centre,
School of Political Science and Sociology
Galway (Ireland)

378.014.242:303.686(4-6EU)
314.151.3-054.72-057.875:303.686(4-6EU)

Original scientific paper

Submitted 09/11/2023

Revised 23/11/2023

Accepted 23/11/2023

doi: [10.5937/socpreg57-47630](https://doi.org/10.5937/socpreg57-47630)

THE MULTIDIMENSIONALITY OF EVERYDAY EXPERIENCES OF INTERNATIONALISATION USING COLLABORATIVE AUTOETHNOGRAPHY (CAE): NARRATIVES OF BELONGING AND CROSSING BORDERS OF TWO FEMALE SOCIOLOGISTS

Abstract: This paper elucidates approaches to collaborative autoethnography (CAE) drawing on two female academics' experiences, who live in Ireland. As Ellis et al., (2011) state, autoethnography 'seeks to describe and systematically analyse personal experience to understand cultural experience'. We as two female sociologists, retrospectively and selectively analyse experiences with international academic life; borders, cultural norms, and identity. We refer to belonging to explore academic mobility within the contexts of our lives.

We explore relationships between enabling/constraining factors contributing to our engagement with knowledge production and belonging to new academic environments outside our places of origin. Tanja's account documents her doctoral journey from Slovenia to Ireland, learning the host country's cultural fabrics to engage with academia, leaving and coming home, which did not mean returning to 'the known'. Lisa's narrative displays synergies to Tanja's illuminating emotions upon entering the UK in 2017, when anti-immigrant sentiment was heightened. However, her experiences of returning during COVID-19 disrupted her imaginaries of coming home.

Written in a conversational style, we explore commonalities/differences in experiences of international academic careers. This paper illuminates CAE for opening conceptual avenues into multi-layered dimensions of academics' experiences, illuminating its significance for international Higher Education policy-making.

Keywords: Collaborative Autoethnography, Internationalisation, Biographies, Borders, Belonging, Policy-making

---

¹ lisa.moran@tus.ie

² tanja.kovacic@universityofgalway.ie

INTRODUCTION

This paper critically engages with the concept of internationalisation engrained in European Union (EU), Irish and Slovenian higher educational (HE) policies, illuminating consonance and dissonance between policy-based imaginaries and lived experiences. Drawing upon an analytic lens of Collaborative Autoethnography (CAE) the paper details pivotal life episodes drawn from ethnographic diaries of two female sociologists living and working in Ireland; one an Irish national, the other from Slovenia, illustrating that academic mobility as a lived experience is far more complex than typically construed in policies and governance arenas (Moran et al., 2021). In both countries, crossing borders to seek better employment and educational opportunities is portrayed as a social and personal good, yet narratives of mobility and internationalisation that predominate in both countries are mediated by complex social and political histories linked to wider discourses about identity, modernisation and the past. In this paper, we discuss the meanings of internationalisation as constituted through personal experiences situated within wider socio-political, cultural, economic and historical contingencies.

While multiple definitions of internationalisation prevail in policy, society and academia (De Wit et al., 2015), with attempts made to re-orientate internationalisation towards more ethical and humanistic understandings (Tran et al., 2023), internationalisation and international student experiences are regularly reduced to institutional metrics (KPIs), overseas 'recruitment' and international student/staff members' satisfaction with university support services, for example. While this overly reductionist logic is widely attributed to neo-liberal 'creep', the infiltration of corporatist, marketized education systems which create largely 'uncaring' institutions (Lynch, 2010), the complexity of internationalisation, as analysed through an 'everyday' perspective with overseas staff and students, is not fully known (Moran et al., 2021). Comparably, definitions of internationalisation espoused by national governments, recruitment agencies and the EU operationalise corporatist understandings of internationalisation in recruitment campaigns, which are largely divorced from student and staff members' own conceptualisations/experiences (Ibid). This paper addresses this gap, going deep into selected everyday life episodes, analysed retrospectively in 2023, which we now see as transformative to our own understandings of internationalisation. Significantly, our experiences both challenge and affirm some predominant narratives of internationalisation, illuminating the multidimensional character of internationalisation and its labyrinthine meanings in different social settings and contexts that are mediated by (interconnecting) institutional/personal histories. We critically engage with internationalisation through daily practices connected to home and belonging. We present gendered experiences with internationalisation in HE which brings to the fore hopes for better opportunities and disillusionations about meritocratic dreams of EU higher education structures.

NEO-LIBERALISM, CORPORATIST LOGICS AND INTERNATIONALISATION IN SLOVENIA AND IRELAND

The recent history of internationalisation in HE has evidenced changes due to increased globalisation supported by initiatives and policies created on the broader EU level

(Dagen and Kovačević, 2023). One of the most influential policies, the Bologna Process, rendered internationalisation as a top agenda to the EU third and fourth level sectors, and it is supported through a number of mobility programmes initiated and financed by the European Commission. Strategies such as the Bucharest long-term strategy *Mobility for Better Learning*, and the European Commission's strategy *European Higher Education in the World* were initiated to promote the international mobility of staff and students (Hauptman Komotar, 2019). However, as part of responses to broader globalisation processes, current understandings of internationalisation revolve around neoliberal policies, promoting ideas of self-financed and customer-driven approaches to universities (Wimpenny et al., 2022).

While neo-liberalism pervades contemporary internationalisation discourses especially in Western societies, discussions of internationalisation also vary markedly both in and across countries (Teicher, 2017). In Western Europe, academic mobility is largely seen as a central thrust of internationalisation efforts, essential to perpetuating new knowledge and novel collaborations. It is one component of internationalisation but not the sum of the whole. While internationalisation is usually theorised as a macro concept, the everyday micro-level interactions that characterise the lived experiences of internationalisation however, remain under-researched and are largely hidden. Our experiences though linked to mobility more fully reflect the various tentacles of internationalisation as per the literature by engaging with student/staff recruitment, power, and what it means to 'be international' as opposed to mobility solely. In doing so, our 'bottom up' approach engages with the meaning of everyday social dynamics and relationships through our unique biographical trajectories, which is essential for policy alignment and improved effectiveness of university/governmental internationalisation efforts in terms of wellbeing and quality of life.

New managerialism as a strategy promoting market values and practices in education have been promoted in the Irish HE since the early 2000s resulting in growing precarity and developing carelessness as an academic norm (Ivancheva, Lynch and Keating, 2019). The principal policy instrument (Department of Education and Science, 2016) *Irish Educated, Globally Connected*, which frame internationalisation agendas couch it entirely within commodification and otherness. Here, internationalisation is explicitly linked to entrepreneurship, revenue generation and profit making, explicitly referring to 'developing nations' (Moran et al., 2021). Furthermore, on its website, the Higher Education Authority (HEA), the body with direct responsibility for quality assurance in Irish HEIs states that internationalisation '*represents an investment in future global relationships*' which builds 'relationships with our future trading partners' (HEA, 2023). Furthermore, the Irish Universities Association (IUA) adopts cultural adaptation and assimilatory language stating that helping students to 'adapt' is what '*Irish universities do best*' (IUA, 2023). Comparably, *Education in Ireland*, a subsidiary body of Enterprise Ireland (EI) which attracts international students to Ireland utilises dual (conflicting) narratives of Irish identity and culture in the name of student recruitment. On the one hand, Irish education is projected as progressive and innovative, providing students with ample corporate and technological opportunities and access to a jobs market that is envied the world over (Education in Ireland, 2023). Simultaneously, it also promotes notions of Ireland linked to an overtly romanticised past; as an isle veiled in Celtic mists, characterised by ancient landscapes and 'pastness' (see Moran, 2008). In this

way, discourses of internationalisation embody 'catch all' (yet contradictory) messages; they are oriented to an imagined past and technocratic, corporatist images of the future.

A peripheral policy approach to internationalisation and mobility in HE has been discussed in connection to Slovenia for which a lack of evidence-based policy about HE internationalisation strategies is recognised (Flander et al., 2022, p. 314). HE institutions belonging to peripheral countries 'require more effort and deliberate strategies to internationalise' (Uzhegova and Baik, 2022, p. XX). Since its independence from former Yugoslavia in 1991, the country gradually reformed HE by, for instance, introducing amendments to the Higher Education Act (1999) by clarifying issues around autonomy, funding, admissions, and internationalisation of the system by adapting the Bologna declaration (Hauptman Komotar, 2019). The country began to participate more significantly in various transnational activities, such as the TEMPUS programme, the Central European Exchange Programme (CEEPUS), and regional exchange Central and South-Eastern European Erasmus programme (Hauptman Komotar, 2019, p. 875). Based on information provided by UNESCO Student Mobility statistics, 4% of the total tertiary student population ($n=3,082$) in Slovenia studied abroad in 2018. HE institutions actively promote studying and living abroad and also attract immigration. For example, Study in Slovenia, linked to Erasmus+, utilises emotional and sensory language as recruitment strategies utilising slogans like '*I Feel Slovenia*' and '*I Love Slovenia*', focusing on the country's stunning beauty and access to adventure sports as promotional tools. In addition, the quality of the education system, travel opportunities and the enticement of '*an ideal student life*' convey opportunities for adventure, cultural immersion and gaining new social networks. While there are clear differences in promotional tools utilised in Slovenia and Ireland, they overlap on commercial orientations and promote neo-liberal values (Dolenec, 2017).

CONCEPTUALISING INTERNATIONALISATION THROUGH THE LENS OF EVERYDAY LIFE: KNOWLEDGE, NARRATIVE AND BIOGRAPHICAL TRAJECTORIES

Broadly speaking, extant research literature on internationalisation can be categorised as studies on internationalisation in HE curricula, benefits of internationalisation for student learning and knowledge-exchange, statistical examinations of global trends in academic mobility, policy analyses and academics' experiences of crossing borders and studying and/or working in different countries. This latter strand is less developed in comparison to the other research areas; however, it has increased in prominence over the last decade (Moran et al., 2021). While extant work reveals significant challenges that are often encountered pertaining to language barriers, difficulties 'fitting in' and making friends, conceptual frames that are applied are frequently limited (e.g. 'culture shock'), envisioning internationalisation as a linear process that leads to cultural integration and assimilation whilst also negating their agency (Coate and Rathnayake, 2012; O'Reilly et al., 2013). While biographic narrative research on international mobility has increased (Nada & Araújo, 2018; Birindelli, 2023) revealing the importance of hearing academics' stories in their own words (Ibid), in Ireland and Slovenia, such studies which 'go deep' into people's everyday experiences are largely negated from contemporary HE research agendas (Moran et al., 2021).

Studies which focus on ‘culture shock’, assimilation and integration also reflect normative conceptualisations of non-Western cultures, purporting that they should be cast aside in favour of Western mores and folkways, re-entrenching power hierarchies, East/West binaries and otherness (Sidhu, 2006; Moran et al., 2021). The ‘ideal’ international academic is therefore constructed as crossing borders not only to seek better educational and employment opportunities but to acquire new cultural identities and more ‘advanced’ Western knowledge. In turn, this justifies dehumanising and metrified rhetoric which frequently appears in policies and society that fundamentally reduces international students/staff members to institutional performance targets and homogenises their experiences (Marginson, 2012). In addition, the notion of what it means to be ‘international’ and distinctions between so-called ‘international’ and ‘home’ students and staff have rarely been questioned (King and Raghuram, 2012). Biographical research oriented towards processes of identity reconstruction and the fluidity and nuanced dimensions of internationalisation itself, go beyond these static ‘East/West’ dichotomies, blurring boundaries between notions of ‘home’ students and staff and so-called ‘internationals’ or foreigners (Moran et al., 2021).

In Ireland and Slovenia, extant qualitative work on international student/staff mobility is limited but increasing (Svetlik and Lalić; Khoo, 2012; Finn and Darmody, 2017; Idris, Ion and Seery, 2019). For example, O’Reilly et al., (2013) reported significant challenges with accommodation, language and cultural barriers among international students in Ireland, which culminated in anxiety and depression (Dunne, 2009). O’Connor (2020) argues that international students occupy dual discursive positions in Irish universities. On the one hand, they are regularly portrayed as the ‘brightest and best’ whilst also framed as key sources of social and economic capital. Coate and Rathnayake (2012) provide rich personal insights into the complexity of academics’ decision to move and live abroad, subsequently revealing how notions of otherness, racism and labelling adversely affect university services and attitudes of civil society actors (e.g. doctors, police) towards international students/staff. Qualitative research with 16 international students in Northern Ireland (Cena et al., 2021) documents the multidimensional challenges faced by international students; pertaining to relationships and language. For example, students reported feeling left out of peer groups due to their accents, lack of belonging, and that they felt unwelcome. This extant work largely corroborates existing studies in Europe and globally which document comparable findings regarding lack of social support (Liu, 2009) and difficulties adapting to new academic cultures (Constantine et al., 2004).

Contemporary biographic work on academic mobility highlights the nuanced, layered nature of international academics’ experiences illuminating the importance of transcending static categorisations (e.g. good/bad, positive/negative) to characterise their lives, highlighting that their experiences of travelling and living abroad are multidimensional (Nada and Araujo, 2018). Clearly, this challenges the theoretical perspective oriented to integration and assimilation and overly linear understandings of international students’ experiences. Zhang’s (2014) biographic study of Chinese international students in New Zealand also reveals the importance of family histories in guiding life decisions about where and what to study. Interviewees’ unique biographical trajectories were replete with notions of honouring one’s ancestors particularly among middle class respondents. This further shows the significance of individual and collective histories and patterns of sociability in families/communities to understanding internationalisation experiences.

Emotions, social conventions, communication patterns, home-ing and belonging have been extensively discussed in extant research on academic mobility and internationalisation. Like other types of migration, mixed and contrasting feelings, including guilt, ambition, hope, affection and disaffection, constitute an essential part of international academics' everyday lives (Boccagni & Baldassar, 2015, p. 73). As stated by Boccagni and Baldassar (2015), emotions are 'on the move' when people leave home. Transnational migration proves to be a fruitful field for studying emotions by, considering the role of social interactions in the new socio-cultural context or memories in shaping an individual's emotions. For example, female foreign academics based in the UK reported that their responses to social situations did not correspond with the norms and social expectations of the new context (Strauß & Boncori, 2020). The communicative practices they learned in their country of origin were not always perceived positively, while their sense of humour and jokes did not translate in the new context (p. 1009). Challenges arising from international professionals and students (lack of) adjustment to a foreign context have been acknowledged, indicating that comparatively to domestic staff and students, international counterparts might experience greater levels of homesickness, mental health issues, issues to do with performance and productivity and lack of confidence (Andrade in Poteet and Gomez, 2015, p. 84; Strauß, Boncori, 2020). In the case study based in Canada, Poteet and Gomez (2015) show how international university students remain detached from communities and negotiate their sense of belonging through a transnational process by mainly forming friendships with other international students. This further underlines the complexity of belonging and home-ing amongst overseas students/staff.

RECONCEPTUALISING INTERNATIONALISATION THROUGH COLLABORATIVE AUTOETHNOGRAPHY (CAE): CREATIVITY, INVENTIVENESS AND LIVED EXPERIENCES

Autoethnography is one of the youngest and still developing approaches to qualitative research. The method has developed as a response to the research of other cultures and turned to the study of ourselves (Hayano, 1979). It both emerges from and challenges ethnography replacing interest in others with people's own culture. This 'cultural turn' in anthropology (for more, see Clifford and Marcus, 1986) has had a significant impact on other disciplines and social theory in general. Today it is often linked to feminist epistemologies (e.g. Haraway, 1988), postcolonial theories (e.g. Spivak, 1999), and also sociology of illness (e.g. Frank, 2004) (Dumitrica, 2010). Our understanding of autoethnography has been hugely influenced by the sociological lens, as developed by Ellis and Bochner (Ellis & Bochner, 2006), who conceptualised autoethnography within the context of symbolic interactionism.

Autoethnography is 'an approach to research and writing that seeks to describe and systematically analyse personal experience in order to understand cultural experience' (Ellis, Adams & Bochner, 2011). Reed-Danahay (1997) claims the method promotes a genre in which researcher draws from their own living experiences and connects them with a broader socio-cultural context. Research is embedded into a researcher's living life from which is not possible to separate who you are from what you do (Muncey, 2010). Definitions of autoethnography combine elements of autobiography and ethnography to seek to analyse personal experience (auto) to understand (graphy) cultural experience (ethno) (Ellis, Adams & Bochner, 2011; Ellis,

2004; Eichsteller & Davis, 2022). Autobiographical aspects refer to retrospective and selective writings about past experiences, so-called 'epiphanies' which are remembered moments and events after which 'life does not seem quite the same' (Ellis, Adams & Bochner, 2011, p. 3). As argued by Horsdal (2012) and Moran and Sidiropulu-Janků (2024, in press), autoethnography has the potential to generate deep narrations of everyday encounters by enabling researchers to reframe daily life events in connection to their past, present, and future. The main narrator is the researcher who uses the approach to reflect on personal experiences by positively embracing subjectivity and emotions (Eichsteller and Davis, 2022, p. 152). There is broad agreement that autoethnography is much more than a method (Bochner & Ellis, 2016a); it constitutes a way of being where 'self and other(s) interact, relate and dance together' through interlinking processes of writing, thinking, sharing and remembering (Anderson & Glass-Coffin, 2013, p. 57; Moran and Sidiropulu-Janků, 2024, in press).

Collaborative autoethnography (CAE) is a type of autoethnographic interrogation in which researchers may explore the self in the presence of others to gain a collective understanding of their shared topic of interest (Chang, 2008). A few researchers are situated in a certain sociocultural milieu and interact dialogically (Chang et al., 2013; Hager and Peyrefitte, 2021). CAE is a) self-focused as it emphasises researchers' views and experiences, b) researcher-visible by exposing researchers' inner thoughts, c) context-conscious by being situated within a sociocultural context, and d) critically dialogic by allowing researchers to create meanings and constructing values (Zou et al., 2022, p. 338). In comparison with autoethnography, CAE considers voice as a process, while addressing issues connected to multi-voicedness, mutuality, and collective engagement (Moran and Sidiropulu-Janků, 2024, in press). The approach allows researchers to shift from individual to collective agency 'whilst offering a path towards personally engaging research that makes a difference' (Lapadat, 2017, p. 589). Collective space of recounting, analysing and interpreting memories together 'tap into broader social and cultural patterns, forces and power relations that contribute to shaping subjectivities (Hager and Peyrefitte, 2021, p. 4). CAE is a research approach 'involving a team of people adopting an iterative, reflective process which necessarily includes data analysis' (Anderson et al., 2020, p. 396). In this collaborative endeavour, researchers can apply different models of cooperation and work together in different ways. One of the approaches suggested by Chang (2008) is to develop a written reflective practice in which one autoethnographer writes about their experience and passes their writing to the next person. Some researchers combine collaboration with individual work (Anderson et al., 2020), while others follow a clear research framework (Adamson & Muller, 2018).

Crossing Borders through CAE: Everyday Experiences of Internationalisation

Our collaboration was based on developing spontaneously engagement tools used in the process. We have been friends and colleagues since 2013, working together on projects pertaining to home and belonging, voice in biographical research and innovations in narrative inquiry. We wanted to use our friendship as a prism to guide the singular process of creating (and subsequently, the joint analysis and interpretations of) diaries, where we crystallised the meanings of our experiences. We initially used a 'free writing' approach to tease out

the common areas of concern connected to our experiences with internationalisation. Afterwards, we recognised themes, such as ‘leaving home’, ‘belonging and adaptation’, ‘cultural particularities’ and ‘gender roles’ as connectors and an opportunity to comment on each other’s writing. Throughout the process, we used online platforms and phones to further our collaboration. The complexities of everyday life in Irish academia in our gendered roles of post-doctoral researcher and Dean of Graduate Studies served as common reflective points directing us to become more critical about the concept of internationalisation and HE, by reflecting on the ‘dark side’ of this overused (and abused) term, critiquing overreliance on metrics and its emotional consequences, female experiences in global academia (Moran and Sidiropulu-Janků, 2024, in press), and calls to decolonise the curriculum (Arday et al., 2021). Following some other CAE practices (Hager and Peyrefitte, 2021), we acknowledged the importance of adopting a collective stance against the individualised nature of neoliberally internationalised academia. Along with Anderson et al. (2020), we recognise that separating personal from professional is no longer useful in our academic life and ‘we need to be aware of our own values and beliefs and where they might be challenged by alternative ones, if we are to function effectively in our complex, multi-layered environments’ (p. 395).

The challenges of CAE are both epistemological and practical considering issues around possibilities of writing and understanding ourselves in collaboration with other (Chang, 2016). Other pertaining ethical matters include issues about trust and disclosing personal topics to another researcher, respect when stories are not fully revealed (personal boundaries), and how to work with silences and memorised shared experiences. As acknowledged in Moran and Sidiropulu-Janků (2024, in press), the risk of misinterpreting trusting relationships between researchers with ‘faking friendship’ (Duncombe & Jessop, 2002) is significant, since both professional and personal layers of our everyday relationships overlap in labyrinthine ways. We talked openly about what it means to collaborate, the risks of revealing ‘too much’ and how to write and express our experiences so that we felt safe to write, create and to share. We chose to express our experiences below, singularly, as individuals and yet in another way, as a cacophony of voices showing the complexity and melded nature of our experiences. The episodes given here are not meant to capture all aspects of our internationalisation experiences. Rather, they are pivotal moments, turning points that enabled us to reimagine our experiences as international scholars and as women.

*‘I want to hear your voice’: Exchanging reflective memories pieces
to understand our internationalisation experiences*

Lisa’s Voice

Episode 1 – ‘The Leaving’

The sky was dark even though it was July 31st. Lisa’s dad said ‘watch yourself now, like a good girl’ as she got into the car. She is crying, though not as heavily as she was the day before. Her mother and her brother bring her to the airport. They are full of: ‘it will be OK’, ‘once the students get there, there will be purpose’ and ‘your cousins will help you out, even the ones you don’t like will help you’. Incidentally, when the time comes, they don’t help.

She is now standing in the line for the plane, still crying and alone. Putting her foot on the step she wonders ‘how long will I be gone for? Right, there’s no turning back. The Ryanair

jingles. The air hostess with the blonde hair and sharp features. She's pure Liverpoolian. Lisa sits second row from the front on the edge. A woman sits quietly on the inside seat. A man approaches just as the door is closing with a metal suitcase. He pushes against Lisa then starts pushing the case in the hold. The smell of alcohol is almost intoxicating in itself. He almost walks over Lisa before she starts to shuffle and get up. After a few minutes in flight, she is crying again.

'Are you OK?' says the man.

'I'm emigrating' she answers 'and going to a place called Ormskirk'.

The woman moves out in the seat.

'Ormskirk' she says. 'My daughter lived there but was killed in an accident. I'm going over for her inquest'.

'I'm sorry' says the man. 'That's traumatic. My nephew was killed lately. I was at his inquest. I know how bad it is'.

'It's my fault' says the woman. 'I should have stopped her from going'.

'It's not your fault' says Lisa 'sure you couldn't have stopped her'.

Guilt, grief, regret, trauma, sadness, anger, anxiety, and tears.

The flight ends but as they leave, the woman passes Lisa her address.

'Do call me Lisa and let me know how you're doing'.

They embark the plane in silence then at the bottom of the stairs the man says:

'I'm so sorry' and spreads his arms out.

The three strangers hug and Lisa knows that one day, she will write about this.

Episode 2 – 'Hope and Glory'

Lisa's first review happens in November, three months after she starts work. Martin, her line manager, ushers her in.

'Lisa, how are you?' in a friendly, north London accent.

'I'm fine and how are you?'

Lisa is nervous. She thinks she is doing well but what if Martin doesn't think so?

'So how is the job going?' Martin asks.

'Fine' she answers.

'I'd say a lot more than fine, Lisa. You'll be a professor at the rate you're going. I have big plans for your career. Believe in yourself'.

It has all been worth something.

Episode 3 – 'Sickness'

Lisa is leaving home again. She doesn't understand the humour but she has started to enjoy her life, despite the pressure. Her relationship, which she thinks was her last real chance to get married, ended a few months before. Life has been tough but writing and working has kept her occupied.

'If anyone had said to me before I left that 18 months later, I would have been to Wetherspoons and enjoyed it, I would have thought 'Oh my God, what is going to happen to me there?' She laughs thinking *'why did I think that way?'*

Suddenly, she starts to feel ill. The life drains from her body. She cannot hear on her left ear. Her power on her left side leaves. She thinks *'thank God I don't have children as I would be leaving now'*.

She understands that what is keeping her from God's grace is her obsession with work; that work has become a legal drug, a compulsion, something she thinks about 24/7. It doesn't matter that she is not married or that she doesn't have children. It doesn't matter that she and Mark are finished. Nothing matters.

She is admitted to hospital for a suspected mini stroke brought on by putting herself under extreme stress. The radiographer says no damage to the brain it seems, although for months after, she is tired and she cannot write. She worries she will never write again. One day she sits down at her laptop. The words flow again. They don't burst forth like they usually do but she writes. Then she writes the next day and then the next.

Episode 4 – 'Peace and Upheaval'

'I have to be peaceful on the inside'. She moves into a beautiful apartment and these six months are the happiest of her life. She makes her own soup every day. She shops at Marks and Spencer. She forgets about Mark. She prays and socialises more with her Chinese neighbours. She is still an outsider but she no longer worries about it. She starts to look at houses thinking of getting a mortgage near work.

Then one day, there is a report of a flu outbreak in China which gets worse and worse.

'My husband goes out in a space suit back in China just to get the groceries' says Li. *'Look Lisa – the numbers are growing'*. The girls in the university café start to speculate that some of the rooms in the languages department have been converted to a hospital.

Lisa must travel home on March 11th to see her consultant about her TIA. Mr Wright tells her *'you simply cannot go back, Lisa. You must stay here. It is too dangerous'*. The night before she left the UK, she had a feeling deep inside that she would not see her apartment again. And while she misses it and thinks about it every day, she never has.

Episode 5 – 'Leaving'

The World Cup final is on. Lisa is in a hotel in Killarney. It's England versus Italy.

She checks her emails. Wow. She was not expecting this.

An email from an Irish university, was offering her a job as Head of Department.

While Lisa envisioned getting a letter like this for years, her emotions are not as she thought they would be. This is not relief. Instead, what she feels is sadness. She is sad to leave her best friends, the university, her colleagues, and her office. She said goodbye months before but this is now final. She will not be going back. She misses the cinema on the university campus the parents and students she met at Open Day. In short, she missed her English life; the life that she built in another country, in a new place, by herself. She misses Li and Kim and even her English neighbour Robert who she hardly ever saw and George who played the guitar and the cleaning ladies Jo and Helen. She wonders if this was her freedom and maybe she didn't cherish it but should have? *'There will be more moments'* she muses. *'There is time yet for fun and freedom and even love'*.

Tanja's Voice

An Interview: Slovenia, Spring 2009

I am at home sitting in my dad's office and waiting for the phone to ring. I am nervous as I do not know what to expect from this conversation. I sent the programme directors a

letter expressing my interest and a vague Ph.D. proposal idea beforehand. I researched the Centre's research interest online and encountered some of the concepts of their interest, such as resilience, for the first time in my life. I included those buzzwords in my proposal to sound more convincing, but I had no clue what I was talking about. The words sounded distant, foreign, and non-translatable to me. After the interview, I feel content and shortly after the interview, I was informed that I got a fully funded post in the programme. I am over the moon, and I know that a bright future is ahead of me. I am ready to leave home again, and I nearly dismiss the sadness I caused to my mum.

Landing in Ireland, September 2009

Here I am in the new country which I visited only a couple of times before. My first day at the University is confusing. I don't know where to go or when to show up. Someone told me that nothing starts before 9 am in Ireland, so I decided to go searching for the Child and Family Research Centre and introduce myself. The Centre's administrator warmly welcomes me and gives me a task list which needs to be accomplished prior to starting with the study. She tells me that I need to find my own study desk, which is difficult as there are no desks available. After a couple of weeks, Tony finds me a desk in and tells me he can help me anytime. I feel relieved. There are things foreign to me in this new place. As much as I try, I do not understand some of the phrases people use, Irish humour sounds alien to me, and I just can't understand why they talk so much about freaking weather, and something called GAA. I feel I have nothing to say and I am out of my comfort zone!

Beginning of the PhD journey Ireland, 2010

I wake up regularly in a panic asking myself if I am good enough to finish a Ph.D. Should I quit it, and what will I do if I do quit it? I feel terribly alone on this journey, and my thoughts do not always help me to keep going. I am not writing enough; in fact, I don't write at all. I am one of two non-English speakers enrolled on this programme, and I constantly feel insufficient. My English fails me on a daily basis, and even when I have something relevant to say, I remain silent as I cannot elaborate my thoughts and ideas fast enough. Quit or not to quit?

Fortunately, I met two gorgeous PhD students, Jessica and Ailbhe, who I can call close friends. I know that I can trust them. Together with my partner, they have become a key part of my family here. I regularly meet them for a chat, hug, outing or a glass of wine. It feels so good to laugh, to talk about the world and forget about my personal insufficiency. I also joined a Feminist Society at the University, which is another safe space I can go to.

Researching 'back home' Slovenia, 2011

My personal position as a PhD student, studying and living abroad, is challenged with the spatial movement 'back home' to do the fieldwork. I moved from Slovenia to Ireland two years ago and replaced my known world with an unknown one. The spatial movement has not only challenged my understanding of Slovenia but challenged my own position of belonging. Being somehow in between the spaces, trying to grasp the way things are done on the Emerald Island and compare them with practices at home, leave me confused

and enriched at the same time. After leaving, I have simultaneously become an outsider at home and abroad. I do not entirely fit in any of the places. It seems that time is not on my side - I share my past experiences with people from home and the present tense abroad. I do not want to think about the future...Going back does not mean returning to known, as new experiences changed me and I am not the same. I have become an outsider in the place being once taken for granted (Alsop Kraft, 2002).

PhD Saga Ireland, 2013-2014

I have two PhD supervisors, and none of them is happy with my draft thesis. They told me that I still covered two unconnectable topics in it. I am struggling with understanding the relationship between an individual and a state; apparently, my old understanding, which I developed at home, is insufficient to explain the data. I am reluctant to look at new theories and concepts, I am getting more and more confused, and I don't know how to bring this thesis to an end. I meet with a colleague, Emma, telling her I cannot continue the process much longer. I am emotionally exhausted, and I have no energy to write or think at this point. Emma shares my feelings, so we start dreaming together about post-PhD life. We planned: We will meet up bi-weekly to read and comment on each other's work. By summer 2014, we are both ready for submission. There is a light at the end of the tunnel!

Viva and Graduation

Ireland, late 2014/early 2015

It is just before Christmas, and I am ready to defend my thesis. I book a massage a day before, and during the treatment, I somehow 'connect' with my external examiner. I am beyond nervous, but somehow, I know it will be all fine. The next day I have the most enjoyable and insightful conversation about my study. I master that buzzword resilience inside out, and I can engage in a conversation with top academics in a non-native language. I pass my viva with minor corrections, and I am awarded with a PhD.

'Distance travelled' Ireland, 2023

When I moved to 'the West', I learned that I need to build a career or at least develop a career plan. Before the move, I was taught that all I need is a job. Today, I have a job in academia, but I do not have a career. I am one of the many post-doctoral researchers on precarious contracts who can only plan until tomorrow and at the same time, enjoy a great sense of flexibility.

Is academia my home now? Was it worth doing a PhD? Can I ever get rid of imposter syndrome? I feel like a pilgrim, someone who is all the time searching for her own place and space. I am both an insider and an outsider now. Sometimes I want to stay, and many times I want to leave. I love teaching and learning from students, but somehow, I cannot get to the lectureship position. I am less passionate about the precariousness of the work. I am still crossing so many physical and mental borders, and I feel as if my journey has not been finished yet.

DISCUSSION AND CONCLUSIONS

Internationalisation is both a complex (and contested) concept; it is tentacled, multi-layered, experiential and lived (simultaneously). While much contemporary theory promotes predominantly linear understandings of internationalisation, which embody overly reductionist understandings of the term, data presented here and from other qualitative, biographical work illuminate that the meaning of the term from the perspective of people's 'lived lives' (Wengraf, 2001) is far more nuanced and layered. The fact that governments rely on neo-liberal informed assumptions and perspectives on internationalisation that are grounded in profit-making, KPIs and return-on-investment (ROI) (measured predominantly in economic terms) further enshrines dehumanised (and dehumanising) expectations of internationalisation and further divorces policies from everyday human realities.

As recognised by Ivancheva, Lynch, and Keating (2019), international mobility might serve as a temporary, but not a long-term solution for some female academics. Moving abroad does not come without a cost however in terms of isolation, loneliness and racism (Brown & Jones, 2013; O'Reilly et al., 2013), and often restricts many female academics' choices between family and career. On the other hand, those who opt out of the mobility option often remain trapped in precarious contract conditions. This resonates clearly with our stories reflecting on difficulties in obtaining meaningful and secure permanent positions in academia by being exposed to wider macro narratives of never being skilled enough. The underlying neo-liberal, commercialist dynamics means that the noble, socially good drivers of internationalisation including knowledge production, socialisation and cultural learning are reduced to mere country targets. On a conceptual level, this diluted version of internationalisation falls far short of achieving social good.

Our study, although small in scale, corroborates extant research on international student and staff members' experiences of anxiety, difficulties settling in, language and cultural learning (Stier, 2003; Szabo et al., 2017). It shows the importance of friendships and social support to offsetting many of the difficulties experienced by international scholars to achieve in their adopted homelands and are indicative of the lack of supports from universities and governments alike to prepare citizens to move for work or study, and experiences of dissonance in receiving countries. While most research focuses on the lack of supports in adopted universities (Arkoudis & Tran, 2010; Arthur, 2017), we contend that governments and universities in home countries also have responsibilities to university students and staff to prepare them for the realities of living abroad, which includes cultural loneliness and isolation. The day-to-day episodic character of our data goes deeper into the momentary experiences than other studies, including the highly emotive and sensory dimensions of internationalisation which are largely overlooked in research to date and in policy arenas in both countries which conceptualise and promote overly metrified understandings of the 'knowledge economy' (Coate & Rathnayake, 2012). Moreover, while much contemporary literature focuses on the impacts of internationalisation in relation to educational performance, our research goes deeper into the personal and professional impacts of internationalisation and the entanglements of both domains. It also shows the importance of retrospective accounts of internationalisation that happen years after moving home (Lisa) and also that the process of making sense of these experiences, placing them

in the context of other subsequent life events is an ongoing process (Lisa and Tanja). While internationalisation is often understood as a distinct period in people's lives (Sam, 2001), our data projects that its resonance across our lives is deep and that the process of sense-making goes on. This constitutes another way that contemporary policies are divorced from 'real lives' where internationalisation is construed as a one-off linear event, as opposed to its processual nature. By focusing our attention on students and academics, we do not want to imply that the affective challenges arising from mobility and displacement are inherently more intense or distinctive than those recounted in various narratives about the migration experiences of workers or refugees. Nevertheless, we contend that the realms of higher education (HE) and internationalisation warrant independent scrutiny as our personal auto-ethnographies highlight the oversight of the difficulties encountered by international students and academics amid the widely celebrated phenomenon of internationalisation.

For future research, we have several recommendations. Firstly, CAE is a worthwhile process for international scholars to reflect on their internationalisation experiences and also that more longitudinal research using CAE and other depth methodologies is significant for understanding people's lived lives in and across time (Nurse et al., 2023). Secondly, that governments and universities need to invest significant time and financial capital to prepare students and staff for living and studying abroad prior to departure and for more joined-up thinking between countries that is oriented to better standards of living and understanding 'real experiences' as opposed to market values. Thirdly, that target driven data currently relied upon by governments fall short of illuminating people's everyday experiences. It is interesting to note, for example, that in Ireland, the Higher Education Authority (HEA), the body responsible for policy implementation, prioritises its internationalisation strategy on its website without a single report into international student/staff members experiences given the same credence. CAE, along with other biographical methods like depth interviewing and ethnography offer great scope in this domain but policy-makers must open up to the potentialities of qualitative research, to the non-linear dimensions of everyday life. This requires a shift in 'practical consciousness' (Giddens, 1985) in both countries in terms of how internationalisation is framed to embrace humanised understandings of internationalisation as process and lived experience.

In short, CAE has been a valuable experience for us as researchers. It deepened our friendship, facilitated deeper knowledge of who we are, personal growth and enhanced our understanding of our struggles. It has also led us to recall moments of joy where we are surrounded by our adopted families in our adopted homelands, cognisant that who we are now cannot ever be the same as it was before we moved. Significantly, this joint process of sharing and creating has led us to new insights about our resilience as well; our individual strength to face and overcome multiple challenges in our personal and professional lives often simultaneously. Governments and policy planners need to take these challenges seriously and embrace new ways of understanding internationalisation that push beyond strictly neo-liberal principles into emotive, sensory and complex everyday experiences.

Лиса М. Моран¹
Технолошки универзитет у Шенону
Шенон (Ирска)

Тања Т. Ковачич²
Универзитет у Голвеју,
УНЕСКО, Центар за истраживање детета и породице,
Факултет политичких наука и социологије
Голвеј (Ирска)

ВИШЕДИМЕНЗИОНАЛНОСТ СВАКОДНЕВНИХ ИСКУСТАВА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ КОРИШЋЕЊЕМ КОЛАБОРАТИВНЕ АУТОЕТНОГРАФИЈЕ: НАРАТИВИ О ПРИПАДНОСТИ И ПРЕЛАСКУ ГРАНИЦА ДВЕ СОЦИОЛОШКИЊЕ

(Translation *In Extenso*)

Сажетак: У овом раду се појашњавају приступи колаборативној аутоетнографији (енгл. САЕ) на основу искустава две универзитетске професорке које живе у Ирској. Како наводе Елис и сарадници (Ellis et al., 2011), аутоетнографија „покушава да опише и систематски анализира лично искуство како би се схватило културолошко искуство“. Као две социолошкиње, ретроспективно и селективно анализирамо искуства у вези са међународним академским животом; границама, културним нормама и идентитетом. Разматрамо припадност да бисмо истражили академску мобилност у контекстима наших живота.

Истражујемо односе између подстичућих/ограничавајућих фактора који доприносе нашој ангажованости у производњи знања и припадности новим академским окружењима ван наших места порекла. Тањина прича документује њено докторско путовање из Словеније у Ирску, упознавање са културним миљеом земље домаћина како би се ангажовала у академском животу, одлазак из Ирске и повратак кући, што није значило повратак у „познато“. Лисин наратив показује синергију са Тањиним просветљујућим емоцијама приликом уласка у Велику Британију 2017. године, у време наглашеног антиемигрантског расположења. Међутим, њена искуства приликом повратка током пандемије вируса COVID-19 уздрмала су њено замишљање повратка кући.

Користећи конверзациони стил, истражујемо сличности/разлике у искуствима међународних академских каријера. Овај рад баца светло на колаборативну аутоетнографију ради отварања концептуалних путева у вишеслојне димензије академских искустава, наглашавајући њен значај у међународном креирању политике високог образовања.

Кључне речи: колаборативна аутоетнографија, интернационализација, биографије, границе, припадање, креирање политике

---

¹ lisa.moran@tus.ie

² tanja.kovacic@universityofgalway.ie

УВОД

Овај рад се критички бави појмом интернационализације установљеном у високообразовним политикама Европске уније, Ирске и Словеније, наглашавајући усаглашеност и неусаглашеност између имагинарних представа заснованих на политици и доживљених искустава. Позивајући се на аналитичко сочиво колаборативне аутоетнографије, овај рад детаљно представља животне епизоде на основу етнографских дневника две социолошкиње које живе и раде у Ирској, од којих је једна Иркиња, а друга Словенка, илуструјући да је њихова академска мобилност као доживљено искуство много сложенија од оне која се обично гради у политикама и у домену управљања (Moran et al., 2021). У обе државе се прелазак граница у потрази за бољим запослењем и образовним приликама приказује као друштвено и лично добро, али су наративи о мобилности и интернационализацији који доминирају у обе земље прожети сложеним друштвеним и политичким причама повезаним са ширим дискурсима о идентитету, модернизацији и прошлости. У овом раду говоримо о значењима интернационализације конституисанима кроз лична искуства у оквиру ширих друштвено-политичких, културолошких, економских и историјских услова.

Иако у политици, друштву и академској заједници постоје многобројне дефиниције интернационализације (De Wit et al., 2015), заједно са покушајима у правцу преусмеравања интернационализација ка више етичким и хуманистичким схватањима (Tran et al., 2023), интернационализација и искуства интернационалних студената редовно се свде на институционалну метрику (кључни индикатори перформанси), прекоокеанско „регрутовање“ и задовољство интернационалних студената/факултетског особља, на пример помоћним службама на универзитету. Иако се ова претерано редукционистичка логика у великој мери приписује неолибералном „ужасу“, инфилтрација корпоративних, маркетингованих образовних система који стварају претежно „немарне“ институције (Lynch, 2010), сложеност интернационализације, анализиране кроз „свакодневну“ перспективу са иностраним факултетским особљем и студентима, није у потпуности позната (Moran et al., 2021). Исто тако, дефиниције интернационализације које прописују националне владе, агенције за регрутовање и Европска унија операционализују корпоративно схватање интернационализације у кампањама регрутовања, које у великој мери разликују концептуализације/искуства каква имају студенти и факултетско особље (Ibid.). Овај рад говори о јазу који дубоко задире у одабране епизоде из свакодневног живота, анализиране ретроспективно 2023. године, које сада видимо као трансформативне за наша сопствена схватања интернационализације. Значајно је то што наша искуства истовремено изазивају и потврђују неке доминантне наративе о интернационализацији, појашњавајући вишедимензионални карактер интернационализације и њена замршена значења у разним друштвеним окружењима и контекстима о којима приповедају (међусобно повезане) институционалне/личне приче. Критички се бавимо интернационализацијом кроз свакодневне праксе повезане са кућом и припадањем. Представљамо родно заснована искуства о интернационализацији у високом образовању које у први план ставља наде за боље прилике и разочараност у меритократске снове о високообразовним структурама у ЕУ.

НЕОЛИБЕРАЛИЗАМ, КОРПОРАТИВНА ЛОГИКА И ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА У СЛОВЕНИЈИ И ИРСКОЈ

Најновија историја интернационализације у високом образовању бележи промене услед повећане глобализације коју подржавају иницијативе и политике креиране на ширем нивоу Европске уније (Dagen & Kovačević, 2023). Једна од најутицајнијих политика, односно Болоњски процес, ставила је интернационализацију на врх агенде за секторе Европске уније трећег и четвртог нивоа, а она је подржана кроз низ програма мобилности које иницира и финансира Европска комисија. Стратегије као што је дугорочна стратегија *Мобилности за боље учење* усвојена у Букурешту и стратегија Европске комисије *Евројско високо образовање у свету* инициране су да би промовисале међународну мобилност факултетског особља и студената (Hauptman Komotar, 2019). Међутим, као део одговора на шире процесе глобализације, постојећа схватања интернационализације заснована су на неолибералним политикама, промовисању идеја о самофинансирајућем приступу и приступу универзитетима усмереном на клијенте (Wimpenny et al., 2022).

Иако неолиберализам прожима савремене дискурсе интернационализације, нарочито у западњачким друштвима, расправе о интернационализацији такође упадљиво варирају и у појединим земљама и између њих (Teicher, 2017). У Западној Европи се академска мобилност у великој мери посматра као главни подстицај напора ка интернационализацији, што је од суштинског значаја за продубљивање нових знања и нове сарадње. То је једна компонента интернационализације, али не и њен укупни збир. Мада се о интернационализацији у теорији обично говори као о макроконцепту, свакодневне интеракције на микронивоу које карактеришу доживљена искуства интернационализације, међутим, и даље су недовољно истражене и у великој мери скривене. Наша искуства, иако повезана са мобилношћу, потпуније одражавају разне пипке интернационализације у складу са литературом тако што се повезују са регрутовањем студената/факултетског особља, моћи и са тиме шта значи „бити интернационалан“ у поређењу са самом мобилношћу. На тај начин, наш приступ „одоздо нагоре“ повезује се са значењем свакодневне друштвене динамике и односа кроз наше јединствене биографске путање, што је пресудно за усклађивање политике и повећану делотворност напора универзитета/владе ка интернационализацији у смислу добробити и квалитета живота.

У ирском високом образовању се новом менаџеризму, као стратегији која промовише тржишне вредности и праксе у образовању, поклања се пажња још од почетка 2000-их, што је довело до пораста несигурности и појаве немарности као академске норме (Ivancheva, Lynch & Keating, 2019). Главни инструмент ове политике је *Irish Educated, Globally Connected*, који агенде интернационализације садрже у потпуности у оквиру комодификације и другости (Department of Education and Science, 2016). Овде се интернационализација изричито повезује са предузетништвом, стварањем прихода и стицањем профита, што се искључиво односи на „земље у развоју“ (Moran et al., 2021). Осим тога, на својој интернет страници, Управа за високо образовање (енгл. Higher Education Authority), тело које је директно одговорно за осигурање квалитета у ирским високошколским установама, наводи да интернационализација

„представља инвестицију у будуће глобалне односе“ која гради „односе са нашим будућим трговинским партнерима“ (HEA, 2023). Осим тога, Асоцијација ирских универзитета (енгл. Irish Universities Association) прихвата културолошко привикавање и асимилаторни језик, наводећи да је пружање помоћи студентима да се „адаптирају“ управо оно у чему су „ирски универзитети најбољи“ (IUA, 2023). У поређењу са тиме, *Education in Ireland*, помоћно тело организације Enterprise Ireland која привлачи међународне студенте у Ирску користи двоструке (супротстављене) наративе о ирском идентитету и култури приликом регрутовања студената. С друге стране, ирско образовање се представља као напредно и иновативно, а студентима пружа велике корпоративне и технолошке могућности и приступ тржишту рада којем завиди читав свет (*Education in Ireland*, 2023). Истовремено, оно промовише и представу о Ирској и њеној повезаности са упадљиво романтизованом прошлoшћу; као острво обавијено келтским измаглицама, препознатљиво по древним пределима и „љубави према прошлим временима“ (видети Moran, 2008). На овај начин, дискурси о интернационализацији отелотворују „свеобухватне“ (мада контрадикторне) поруке – приказују и замишљену прошлост и технократске, корпоративне слике будућности.

О периферном политичком приступу интернационализацији и мобилности у високом образовању је дискутовано у вези са Словенијом, где потврђено недостаје на доказима заснована политика о стратегијама интернационализације високог образовања (Flander et al., 2022, p. 314). Високошколске установе које припадају периферним државама „захтевају више напора и стратегија директно усмерених на интернационализацију“ (Uzhegova & Baik, 2022, p. XX). Од свог отцепљења од бивше Југославије и стицања независности 1991. године, ова држава је постепено реформисала високо образовање, на пример, кроз измене и допуне Закона о високом образовању (1999), појашњењем питања у погледу аутономије, финансирања, уписа и интернационализације система у складу са Болоњском декларацијом (Hauptman Komotar, 2019). Словенија је почела да учествује у значајнијој мери у разним транснационалним активностима, као што су програм TEMPUS, Средњоевропски програм размене (енгл. Central European Exchange Programme CEEPUS) и програм регионалне размене на нивоу Средње и Источне Европе Erasmus (Hauptman Komotar, 2019, p. 875). Према статистичким подацима које УНЕСКО има о студентској мобилности, 4% укупне терцијарне студентске популације ($n=3,082$) у Словенији је студирало у иностранству 2018. године. Високошколске установе активно промовишу студирање и живот у иностранству, а такође привлаче имиграцију. На пример, програм Студирај у Словенији (Study in Slovenia), који је повезан са програмом Erasmus+, користи емотивни и сензорни језик у стратегијама регрутовања помоћу слогана „Осећам Словенију“ и „Волим Словенију“, усредсређујући се на изузетну лепоту ове земље и приступ авантуристичким спортовима као на промотивне алате. Осим тога, квалитет образовног система, могућности за путовање и подстицање „идеалног студентског живота“ пружају прилике за авантуру, спој са културом и остваривање нових друштвених мрежа. Иако постоје јасне разлике између промотивних алата који се користе у Словенији и Ирској, они се преклапају у комерцијалним усмерењима и промовишу неолибералне вредности (Dolenec, 2017).

КОНЦЕПТУАЛИЗОВАЊЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ КРОЗ СОЧИВО СВАКОДНЕВНОГ ЖИВОТА. ЗНАЊЕ, НАРАТИВИ И БИОГРАФСКЕ ПУТАЊЕ

У ширем смислу, постојећа истраживачка литература о интернационализацији се може поделити на студије о интернационализацији у високошколским програмима, предности интернационализације у учењу и размени знања међу студентима, статистичка испитивања глобалних трендова у академској мобилности, анализе политике и искуства припадника академске заједнице у вези са преласком граница и студијама односно животу у другим земљама. Последња наведена литература је мање развијена у односу на остале области истраживања; међутим, она је током последње деценије постала истакнутија (Moran et al., 2021). Иако досадашњи рад открива значајне изазове на које се често наилази, односно језичке баријере, тешкоће приликом „уклапања“ и склапања пријатељстава, концептуални оквири који се примењују су често ограничени (нпр. „културни шок“), а интернационализација се посматра као линеарни процес који води до културне интеграције и асимилације, истовремено негирајући њихово посредовање (Coate & Rathnayake, 2012; O'Reilly et al., 2013). Мада се повећало истраживање биографског наратива о међународној мобилности (Nada & Araujo, 2018; Birindelli, 2023), које открива значај слушања прича припадника академске заједнице пренетих њиховим речима (Ibid.), у Ирској и Словенији су студије које „дубоко залазе“ у људска свакодневна искуства у великој мери запостављене у агендама истраживања савременог високог образовања (Moran et al., 2021).

Студије које се усредсређују на „културни шок“, асимилацију и интеграцију такође показују нормативне концептуализације незападњачких култура, тврдећи да би их требало одбацити у корист западњачких народних обичаја, чиме би се учврстиле хијерархије моћи, бинарности Исток/Запад и другост (Sidhu, 2006; Moran et al., 2021). „Идеални“ међународни припадник академске заједнице стога је онај који прелази границе не само у потрази за бољим могућностима образовања и запослења, већ да би стекао нове културне идентитете и „напредније“ западњачко знање. Заузврат, ово оправдава дехуманизујућу и метрификовану реторику која се често јавља у политикама и друштву, а која у основи своди међународне студенте/факултетско особље на циљеве институционалних перформанси и хомогенизује њихова искуства (Marginson, 2012). Поред тога, ретко се доводи у питање појам онога што значи бити „интернационалан“ и разлике између такозваних „међународних“ и „домаћих“ студената и особља (King & Raghuram, 2012). Биографска истраживања усмерена на процесима реконструкције идентитета и флуидности и нијансираним димензијама саме интернационализације превазилазе ове статичне дихотомије „Исток/Запад“, бришући границе између појма „домаћи“ студенти и особље и такозваних „међународних“ студената или странаца (Moran et al., 2021).

У Ирској и Словенији је постојећи квалитативни рад на мобилности међународних студената/факултетског особља ограничен, али се ипак повећава (Svetlik & Lalić; Kho, 2012; Finn & Darmody, 2017; Idris, Ion & Seery, 2019). На пример, Орајли и сарадници (O'Reilly et al., 2013) наводе значајне изазове у погледу смештаја, језика и културолошких баријера међу међународним студентима у Ирској, који напослетку

доведе до забринутости и депресије (Dunne, 2009). Оконор (O’Connor, 2020) тврди да међународни студенти имају двојне дискурзивне позиције на ирским универзитетима. Са друге стране, они се редовно приказују као „најпаветнији и најбољи“, док су исто тако означени као кључни извори друштвеног и економског капитала. Коут и Ратнајаки (Coate & Rathnayake, 2012) дају богате личне увиде у сложеност одлука припадника академске заједнице да се преселе и живе у иностранству, откривајући затим како појмови другости, расизма и етикетања негативно утичу на универзитетске услуге и на ставове актера цивилног друштва (нпр. лекара или полиције) о међународним студентима/факултетском особљу. Квалитативно истраживање на узорку од 16 међународних студената у Северној Ирској (Cena et al., 2021) документује вишедимензионалне изазове са којима се суочавају међународни студенти у погледу односа и језика. На пример, студенти су навели да се осећају изостављено из група својих колега због нагласка, неприпадања и осећаја да нису добро дошли. Овај рад у великој мери спаја постојеће студије у Европи и на глобалном нивоу, који документују упоредиве налазе о недостатку друштвене подршке (Liu, 2009) и потешкоће у навикавању на нове академске културе (Constantine et al., 2004).

Савремени биографски рад на академској мобилности истиче нијансирану, слојевиту природу искустава међународних припадника академске заједнице, наглашавајући значај превазилажења статичних категоризација (нпр. добар/лош, позитиван/негативан) у описивању сопственог живота, наводећи да су њихова искуства о путовању и животу у иностранству вишедимензионална (Nada & Araujo, 2018). Ово очигледно доводи у питање теоријску перспективу усмерену на интеграцију и асимилацију и претерано линеарно схватање искустава међународних студената. Џангова биографска студија о међународним студентима из Кине који студирају на Новом Зеланду (Zhang, 2014) такође открива значај породичне историје у управљању животним одлукама о томе где живети и шта студирати. Јединствене биографске путање испитаника обилувале су идејама о поштовању предака, што је нарочито био случај са испитаницима из средње класе. Ово даље показује важност појединачних и заједничких историја и образаца друштвености у породицама/заједницама за разумевање искустава у погледу интернационализације.

Емоције, друштвене конвенције, обрасци комуникације, проналажење дома и припадност су предмет детаљних дискусија у постојећим истраживањима академске обилности и интернационализације. Као и остале врсте миграција, помешана и супротстављена осећања, укључујући осећај кривице, амбициозност, наду, наклоност и одбојност, представљају основни део свакодневног живота међународних студената/факултетског особља (Bocagni & Baldassar, 2015, p. 73). Као што наводе Бокањи и Балдасар (Bocagni & Baldassar, 2015), емоције су „у покрету“ када људи одлазе од куће. Транснационалне миграције показале су се као плодно тло за проучавање емоција разматрањем улоге друштвених интеракција у новом друштвено-културном контексту или улоге сећања у обликовању емоција неког појединца. На пример, странкиње у академској заједници које живе у Великој Британији навеле су да њихове реакције на друштвене ситуације не одговарају нормама и друштвеним очекивањима новог контекста (Strauß & Boncori, 2020). Комуникацијске праксе које су научили у својој земљи порекла нису увек биле позитивно прихваћене, док њихов смисао за хумор

и шалу нису били адекватни у новом контексту (р. 1009). Препознати су изазови проистекли из привикавања (или одсуства привикавања) међународних стручњака и студената на иностранни контекст и указује се на то да у поређењу са особљем и студентима, међународно особље и студенти могу да доживе више нивое носталгије, психичких проблема, проблема у вези са перформансама и продуктивношћу, као и недостатак самопоуздања (Andrade, у: Poteet & Gomez, 2015, р. 84; Strauß, Boncori, 2020). У студији случаја спроведеној у Канади, Потит и Гомез (Poteet & Gomez, 2015) показују како су међународни студенти и даље изоловани из заједница и развијају своје осећање припадности кроз транснационални процес тако што углавном склапају пријатељства са осталим међународним студентима. Ово додатно наглашава сложеност припадности и привикавања код иностраних студената/факултетског особља.

РЕКОНЦЕПТУАЛИЗОВАЊЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ ПУТЕМ КОЛАБОРАТИВНЕ АУТОЕТНОГРАФИЈЕ: КРЕАТИВНОСТ, ИНВЕНТИВНОСТ И ДОЖИВЉЕНА ИСКУСТВА

Аутоетнографија је један од најмлађих приступа квалитативном истраживању који се и даље развија. Овај метод развијен је у одговору на истраживања других култура и окренут је проучавању нас самих (Науано, 1979). Он подједнако потиче из етнографије и представља изазов за њу, замењујући интересовање за остале културе са нечијом властитом културом. Овај „културолошки преокрет“ у антропологији (за више детаља видети Clifford & Marcus, 1986) имао је значајан утицај на остале дисциплине и друштвену теорију уопште. Данас се често повезује са феминистичким епистемологијама (нпр. Naraway, 1988), постколонијалним теоријама (нпр. Spivak, 1999), као и социологијом болести (нпр. Frank, 2004) (Dumitrica, 2010). На наше схватање аутоетнографије у великој мери утицало је социолошко сочиво, на начин који су то развили Елис и Бокнер (Ellis & Bochner, 2006), који су концептуализовали аутоетнографију у контексту симболичког интеракционизма.

Аутоетнографија је „приступ истраживању и писању који тежи да опише и систематично анализира лично искуство да би се схватило културолошко искуство“ (Ellis, Adams & Bochner, 2011). Рид-Данахеј (Reed-Danahay, 1997) тврди да овај метод промовише жанр у којем истраживач користи сопствена животна искуства и повезује их са ширим друштвено-културолошким контекстом. Истраживање је уграђено у истраживачев проживљени живот из којег није могуће издвојити ко си ти од онога што радиш (Munsey, 2010). Дефиниције аутоетнографије комбинују елементе аутобиографије у покушају да се анализира лично искуство (*ауџо*) да би се схватило (*играфи*) културолошко искуство (*еџно*) (Ellis, Adams & Bochner, 2011; Ellis, 2004; Eichsteller & Davis, 2022). Аутобиографски аспекти односе се на ретроспективно и селективно писање о прошлим искуствима, тзв. епифанијама, које представљају тренутке и догађаје у сећању након којих „живот не делује сасвим исто“ (Ellis, Adams & Bochner, 2011, р. 3). Као што тврде Хорсдал (Horsdal, 2012) и Моран и Сидиропулу-Јанку (Morgan & Sidirpulu-Jankū, 2024, у процесу штампе), аутоетнографија има потенцијал да створи

дубоку нарацију о свакодневним сусретима тако што омогућава истраживачима да преобликују свакодневне животне догађаје у вези са њиховом прошлошћу, садашњошћу и будућношћу. Главни наратор је истраживач који примењује овај приступ како би размислио о личним искуствима позитивно прихватајући субјективност и емоције (Eichsteller & Davis, 2022, p. 152). Постоји знатна сагласност о томе да је аутоетнографија много више од метода (Bochner & Ellis, 2016a); она представља начин бивствовања где „јаство и остали делују, повезују се и плешу заједно“ кроз међусобно повезане процесе писања, размисљања, дељења и сећања (Anderson & Glass-Coffin, 2013, p. 57; Moran & Sidiropulu-Janků, 2024, у процесу штампе).

Колаборативна аутоетнографија је врста аутоетнографског испитивања у којем истраживачи могу да испитају своје ја у присуству других како би стекли колективно схватање о теми од заједничког интереса (Chang, 2008). Неколико истраживача налази се у извесном друштвено-културолошком миљеу и дијалогски узајамно делују (Chang et al., 2013; Hager & Peyrefitte, 2021). Колаборативна аутоетнографија је а) фокусирана на себе јер наглашава истраживачеве погледе и искуства; б) видљива када је реч о истраживачу тако што износи истраживачеве унутрашње мисли; в) свесна контекста тако што је смештена у оквиру друштвено-културолошког контекста, и г) критички дијалогска тако што истраживачу омогућава за створи значења и изгради вредности (Zou et al., 2022, p. 338). У поређењу са аутоетнографијом, колаборативна аутоетнографија разматра глас као процес, бавећи се питањима повезаним са вишегласјем, узајамношћу и колективним ангажовањем (Moran & Sidiropulu-Janků, 2024, у процесу штампе). Овај приступ омогућава истраживачима да пређу са индивидуалног на заједничко деловање, „нудећи пут ка лично ангажованом истраживању које прави разлику“ (Lapadat, 2017, p. 589). Колективни простор препричавања, анализирања и тумачења сећања заједно „води у шире друштвене и културолошке обрасце, силе и односе моћи који доприносе обликовању субјективности“ (Hager & Peyrefitte, 2021, p. 4). Колаборативна аутоетнографија као истраживачки приступ „укључује тим људи који усвајају итеративни, рефлексивни процес са нужно обухваћеном анализом података“ (Anderson et al., 2020, p. 396). У овом заједничком покушају, истраживачи могу применити различите моделе сарадње и радити заједно на различите начине. Један од приступа које предлаже Чанг (Chang, 2008) јесте да се развије писана рефлексивна пракса у којој један аутоетнограф записује своје искуство и тај запис прослеђује следећој особи. Поједини истраживачи комбинују сарадњу и појединачни рад (Anderson et al., 2020), док други примењују јасан истраживачки оквир (Adamson & Muller, 2018).

Прелажење граница помоћу колаборативне аутоетнографије: Свакодневна искуства интернационализације

Наша сарадња заснована је на спонтаном развијању алата ангажовања који су коришћени у овом процесу. Ми смо пријатељице и колегинице од 2013. године, а заједно радимо на пројектима у вези са домом и припадношћу у оквиру биографских истраживања и иновација у наративном испитивању. Желеле смо да своје пријатељство искористимо као призму која ће нас водити кроз јединствени процес стварања (а касније и заједничке анализе и тумачења) дневника, где смо искристалисале значења

наших искустава. У почетку смо примењивале приступ „слободног писања“ да бисмо извукле заједничке области важне за наша искуства са интернационализацијом. После тога смо препознале теме као што су „одлазак од куће“, „припадност и адаптација“, „културолошке посебности“ и „родне улоге“ као повезнице и прилика да међусобно разменимо коментаре о ономе што смо написале. Током читавог процеса користиле смо онлајн платформе и телефоне да бисмо продубиле сарадњу. Сложености свакодневног живота у ирској академској заједници у нашим родним улогама постдокторског истраживача и декана постдипломских студија послужиле су нам као заједничке рефлексивне тачке које су нас усмериле ка већој критичности у погледу концепта интернационализације и високог образовања тако што смо се осврнуле на „мрачну страну“ овог претерано коришћеног (и злоупотребљеног) термина, критикујући претерано ослањање на метрику и на њене емоционалне последице, женска искуства у глобалној академској заједници (Moran & Sidiropulu-Janků, 2024, у процесу штампе) и позиве да се наставни план деколонизује (Arday et al., 2021). Примењујући неке друге праксе колаборативне аутоетнографије (Hager & Peurefitte, 2021), потврдиле смо значај усвајања заједничког става против индивидуализоване природе неолиберално интернационализоване академске заједнице. Као и Андерсон и сарадници (Anderson et al., 2020), препознајемо да раздвајање личног од професионалног више није корисно у нашем академском животу, а „треба да будемо свесни сопствених вредности и уверења, те да знамо када их алтернативне вредности и уверења можда доводе у питање, уколико желимо да функционишемо ефикасно у својим сложеним, вишеслојним окружењима“ (р. 395).

Изазови пред колаборативном аутоетнографијом су како епистемолошки, тако и практични када се узму у обзир питања о могућностима записивања и разумевања нас самих у сарадњи са другима (Chang, 2016). Остала важна етичка питања обухватају поверење и откривање личних тема другом истраживачу, поштовање у случају када приче нису у потпуности откривене (личне границе) и како треба поступати са ћутањем и упамћеним подељеним искуствима. Као што показују Моран и Сидиропулу-Јанку (Moran & Sidiropulu-Janků, 2024, у процесу штампе), ризик од погрешног тумачења односа поверења између истраживача као „лажног пријатељства“ (Duncombe & Jessor, 2002) је важно јер се и професионални и лични слојеви наших свакодневних односа преклапају као у лавиринту. Отворено смо разговарале о томе шта значи сарађивати, о ризицима откривања „превише“ и како да забележимо и изразимо своја искуства, па смо се осећале безбедно да запишемо, стварамо и да делимо. Одлучиле смо да изразимо своја искуства у наставку текста појединачно, као индивидуе, али на другачији начин, као какофонију гласова који показују сложеност и спојену природу наших искустава. Овде наведене епизоде немају за циљ да прикажу све аспекте наших искустава у погледу интернационализације. Уместо тога, оне су кључни моменти, прекретнице које су нам омогућиле да поново замислимо своја искуства као међународне научнице и као жене.

„Желим да чујем твој глас“: Размена њојединих рефлексивних сећања да бисмо схваћиле своја искуства у њојледу инћерационализације

Лисин глас

1. епизода – „Одлазак“

Небо је било тамно иако је био 31. јул. Лисин тата је рекао „Пази се сада, као добра девојчица“ док је она улазила у кола. Она плаче мада не онолико колико претходног дана. Мајка и брат је возе на аеродром. Све време њој говоре: „Биће у реду“, „када студенти дођу, постојаће сврха“ и „рођаци ће ти помоћи, чак и они које не волиш ће ти помоћи“. Стицајем околности, када је дошао тренутак за то, рођаци ми нису помогли.

Она сада стоји у реду за укрцавање у авион, и даље плаче, сама је. Када закорачи на степеницу, пита се: „Колико ћу дуго бити тамо?“ Тако је, нема повратка. Чује се позив авиокомпаније *Рајанер*. Стјурдеса плаве косе и оштрих црта лица. Види се да је из Ливерпула. Лиса седа у други ред, на седиште поред пролаза. Место поред ње заузима једна жена ћутећи. У тренутку када су се врата затворила, прилази један мушкарац са металним кофером. Пробија се поред Лисе и почиње да гура кофер у пртљажник. Од задаха алкохола њој се врти у глави. Замало је прегазисо Лису пре него што она почне да се мигољи и устаје. Неколико тренутака после полетања, она поново плаче.

„Јесте ли добро?“, пита мушкарац.

„Емигрирам“, она одговара. „Идем у место по имену Ормскирк.“

Жена поред ње се помера на седишту.

„Ормскирк“, каже она. „Моја ћерка је тамо живела, али је погинула у саобраћајној несрећи. Управо идем на истрагу.“

„Моје саучешће“, каже мушкарац. „То је трауматично. Мој нећак је недавно погинуо. Био сам на истрази. Знам како је то гадно.“

„Ја сам крива“, каже жена. „Требало је да је спречим да оде.“

„Нисте Ви криви“, каже Лиса. „Сигурно нисте могли да је спречите.“

Кривица, очај, кајање, траума, туга, бес, стрепња и сузе.

Авион слеће, али док се искрцавају, жена даје Лиси своју адресу.

„Обавезно ме позови, Лиса, и јави ми како се сналазиш.“

У тишини излазе из авиона, а на дну степеница мушкарац каже:

„Тако ми је жао“, и шири руке.

Троје незналица се грли, а Лиса зна да ће једнога дана писати о томе.

2. епизода – „Нада и слава“

Лисина прва ревизија је у новембру, три месеца након што је почела да ради. Мартин, њен линијски менаџер, зове је у канцеларију.

„Лиса, како си?“, пита је пријатним акцентом типичним за северни Лондон.

„Добро сам. А ти?“

Лиса је нервозна. Мисли да њој добро иде, али шта ако Мартин не мисли тако?

„И, како ти је на послу?“ пита Мартин.

„Добро“, одговара она.

„Рекао бих више него добро, Лиса. Ако будеш овако наставила, бићеш професор. Имам велике планове за твоју каријеру. Веруј у себе.“

Све ово је вредело урадити.

3. епизода – „Болест“

Лиса опет одлази од куће. Не разуме хумор, али је почела да ужива у животу, упркос притиску. Њена веза, за коју мисли да јој је била последња права шанса за удају, окончала се пре неколико месеци. Живот је тежак, али су јој мисли заокупљене писањем и радом.

„Да ми је неко пре него што сам кренула од куће рекао да ћу 18 месеци касније бити у Ведерспуну и уживати у томе, помислила бих, Боже, шта ће ми се десити тамо?“ Смеје се и пита се: „Зашто сам тако мислила?“

Одједном почиње да се лоше осећа. Живот истиче из њеног тела. Не може да чује на лево уво. Не осећа леву страну тела. Мисли: „Хвала Богу што немам децу јер бих их сада оставила.“

Јасно јој је да оно што је чува од одласка Богу јесте њена опседнутост послом, посао јој је постао легална дрога, присила, нешто о чему размишља 24 сата дневно. Није јој важно то што није удата и што нема децу. Није јој важно то што су она и Марк раскинули. Ништа није важно.

Одлази у болницу због сумње да је имала мањи мождани удар изазван излагањем крајњем стресу. Радиограф јој каже да се на снимку не види никакво оштећење на мозгу, иако је она месецима после тога уморна и не може да пише. Забринута је да никада више неће поново писати. Једног дана седа за лаптоп. Речи поново теку. Не навиру јој као иначе, али она пише. Пише и сутра и прекосутра.

4. епизода – „Мир и преокрет“

„Морам да будем мирна у себи.“ Усељава се у леп стан и ових шест месеци су јој најсрећнији у животу. Свакога дана кува супу. Купује у робној кући *Маркс и Сјенсер*. Заборавила је Марка. Моли се и дружи са комшијама Кинезима. И даље је странац, али се више не брине због тога. Почиње да разгледа куће и размишља да купи кућу под хипотеком близу посла.

А онда, једнога дана, стиже извештај о избијању грипа у Кини који се погоршава из дана у дан.

„Мој муж тамо у Кини излази у скафандеру када крене по намирнице“, каже јој Ли. „Слушај, Лиса – број заражених расте.“ Девојке у универзитетском кафеу почињу да нагађају како су неке од соба у језичком одељењу претворене у болницу.

Лиса мора да путује кући 11. марта како би се састала са специјалистом због пролазног исхемијског напада. Господин Рајт јој каже: „Просто не можеш да се вратиш тамо, Лиса. Мораш остати овде. Сувише је опасно.“ Вече пре него што је отишла из Велике Британије, дубоко у себи имала је осећај да више неће видети свој стан. Иако јој стан недостаје и о њему мисли сваки дан, заиста га никада више није видела.

5. епизода – „Одлазак“

Игра се финале Светског купа. Лиса је у хотелу у Киларнију. Играју Енглеска и Италија.

Проверава мејлове. Опа. Ово није очекивала.

У мејлу који јој шаље један ирски универзитет нуде јој посао на месту шефа катедре.

Иако је Лиса већ годинама маштала како ће добити овакво писмо, не осећа оно што је очекивала. Ово није олакшање. Уместо тога, она осећа тугу. Тужна је што ће оставити најбоље пријатеље, универзитет, колеге и канцеларију. Поздравила се месецима пре уназад, али ово сада је коначно. Више се неће враћати тамо. Недостаје јој биоскоп у кругу универзитета, као и родитељи и студенти које је упознала на Отвореном дану. Укратко, недостаје јој живот у Енглеској; живот који је изградила у другој земљи, на новом месту, сама. Недостају јој Ли и Ким, па чак и њен енглески комшија Роберт кога је веома ретко виђала, и Џорџ који свира гитару, и чистачице Џо и Хелен. Пита се да ли је то била њена слобода коју можда није довољно ценила, а требало је. „Биће још тренутака“, размишља она. „Тек долази време за забаву и слободу, па чак и за љубав.“

Тањин глас

Интервју: Словенија, пролеће 2009.

Седим код куће у татиној радној соби и чекам да зазвони телефон. Нервозна сам јер не знам шта да очекујемо од овог разговора. Претходно сам послала директорима програма писмо у којем сам изразила заинтересованост и неодређени предлог за докторат. На интернету сам претражила заинтересованост Центра у вези са истраживањима и наишла на неколико концепата који би их заинтересовали, као што је отпорност, први пут у животу. Те речи сам укључила у свој предлог како би деловао што уверљивије, али нисам имала представу о чему говорим. Речи су ми звучале далеко, страно и непреводиво. После интервјуа се осећам задовољно, а недуго затим сам обавештена да сам добила пуна средства за место у програму. Пресрећна сам и знам да је преда мном светла будућност. Спремна сам да одем од куће и готово да не размишљам о томе колико сам растужила маму.

Долазак у Ирску, септембар 2009.

Ево ме у новој земљи коју сам до сада посетила неколико пута. Мој први дан на универзитету је збуњујући. Не знам куда да идем нити када да се појавим. Неко ми је рекао да у Ирској ништа не почиње пре 9 сати, па сам одлучила да потражим центар за истраживање детета и породице и да се представим. Службеница у Центру ме топло дочекује и даје ми списак задатака које треба да обавим пре него што започнем студију. Каже ми да треба да нађем свој радни сто, што је тешко јер нигде нема расположивих столова. После неколико недеља Тони ми проналази радни сто и каже ми да ми може помоћи у сваком тренутку. Ово су за мене стране ствари на новом месту. Колико год покушавам, не разумем неке фразе које људи користе, ирски хумор звучи ми чудно и просто не могу да разумем због чега толико причају о проклетом времену и нечему што се зове ГАА. Осећам се као да немам ништа да кажем и да сам ван своје зоне комфора!

Почетак докторског путовања Ирска, 2010.

Редовно се будим у паници, питајући се да ли сам довољно добра да бих завршила докторат. Да ли да прекинем и шта ћу радити ако то урадим. Осећам се ужасно сама на овом путовању, а моје мисли ми не помажу увек да напредујем. Не пишем довољно; у ствари, ништа не пишем. Ја сам један од два кандидата који су се уписали на овај програм, а енглески им није матерњи, па се стално осећам недовољно добром. Мој енглески ме изневери свакога дана, па чак и када имам да кажем нешто битно, ћутим јер не могу довољно брзо да изразим своје мисли и идеје. Да ли да одустанем или не?

Срећом, упознала сам две изванредне студенткиње на докторским студијама, Џесику и Аилбхе, које могу назвати блиским пријатељицама. Знам да им могу веровати. Заједно са мојим партнером, постале су главни чланови моје породице овде. Редовно се са њима састајем, ћаскамо, загрлимо се, изађемо у град или попијемо чашу вина. Тако је добро смејати се, разговарати о свету и заборавити на лични осећај недовољности. Такође сам се учланила у Феминистичко друштво на универзитету, па је то још једно безбедно место на које могу да одем.

Истраживање „код куће“, Словенија, 2011.

Мој лични статус докторанткиње која студира и живи у иностранству доведен је у питање када сам морала да се вратим кући како бих обавила рад на терену. Преселила сам се из Словеније у Ирску пре две године и заменила свој свет непознатим. Промена простора је представљала изазов не само за моје схватање Словеније већ и за мој статус припадности. Пошто сам била некако између два простора, покушавајући да схватим начин на који ствари функционишу на Смарагдном острву и да их упоредим са праксом код куће, осећала сам се збуњено и обогаћено у исто време. Када сам отишла из Словеније, истовремено сам постала странац код куће и у иностранству. Не уклапам се потпуно ни на једном месту. Чини ми се да време није на мојој страни – делим своја прошла искуства са људима из Словеније, а у садашњем времену говорим о њима у иностранству. Не желим да размишљам о будућности... Повратак не значи да ћу се вратити ономе што познајем јер су ме нова искуства променила и више нисам иста. Постала сам странац на месту које сам раније узимала здраво за готово (Alsop Kraft, 2002).

Сага са докторатом Ирска, 2013–2014.

Имала сам два ментора за докторат и ниједан од њих није био срећан са првом верзијом рада. Рекли су ми да у раду и даље покривам две неповезане теме. Борим се да схватим однос између појединца и државе; очигледно моје старо схватање, које сам развила код куће, није довољно да би се објаснили подаци. Нисам спремна да размотрим нове теорије и концепте, бивам све збуњенија и не знам како ову тезу да приведем крају. Састајем се са колегиницом Емом и кажем јој да не могу још дуго овако. Емоционално сам исцрпљена и немам енергије за писање нити размишљање у овом тренутку. Ема се осећа исто као и ја, па почињемо да маштамо о животу после доктората. Планирале смо следеће: састајаћемо се сваке две недеље да бисмо читале и коментарисале радове једна другој. До лета 2014. обе ћемо бити спремне да предамо рад. Постоји светло на крају тунела!

Живео докторат!

Ирска, крај 2014/почетак 2015.

Ускоро ће Божић, а ја сам спремна за одбрану тезе. Дан пре тога сам заказала масажу и током третмана некако се „повезујем“ са испитивачем. Много сам нервозна, али некако знам да ће све добро проћи. Наредног дана водим најпријатнији и најконструктивнији разговор о свом раду. Потпуно сам савладала реч отпорност и сада могу да се упустим у разговор са врхунским стручњацима на језику који ми није матерњи. Пролазим уз мање исправке рада и напоскон добијам титулу доктора наука.

„Пређена удаљеност“

Ирска, 2023.

Када сам се преселила на Запад, схватила сам да морам да изградим каријеру, или макар да направим план каријере. Пре селидбе су ми говорили да је посао све што је потребно. Данас имам посао у академској заједници, али немам каријеру. Ја сам један од многих постдокторских истраживача са несигурним уговором, па могу да планирам само до сутра, али истовремено уживам у огромном осећају флексибилности.

Да ли је академска заједница сада мој дом? Да ли је вредело завршити докторат? Могу ли се икада отарасити синдрома варалице? Осећам се као ходочасник, неко ко све време трага за својим местом и простором. Сада сам и инсајдер и аутсајдер. Понекад желим да останем, а много пута сам пожелела да одем. Волим да подучавам и да учим од студената, али не могу да дођем до звања предавача. Више се не бринем толико због несигурности посла. И даље прелазим толико физичких и психичких граница и осећам да се моје путовање још није завршило.

ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧЦИ

Интернационализација је истовремено сложен (и оспорен) концепт; она има пипке, вишеслојна је, искуствена и проживљена (истовремено). Иако савремена теорија у великој мери промовише претежно линеарна схватања интернационализације, која отелотворује претерано редуccionистичка схватања овог термина, подаци који су представљени овде, као и подаци из осталих квалитативних биографских радова, указују на то да је значење овог термина из перспективе људских „доживљених живота“ (Wengraf, 2001) много изнијансираније и слојевитије. То што се владе ослањају на неолибералне информисане претпоставке и перспективе у погледу интернационализације, утемељене на стварању профита, кључним индикаторима перформанси и поврату инвестиција (енгл. ROI) (измерене претежно у економском смислу) додатно подржава дехуманизована (и дехуманизујућа) очекивања у вези са интернационализацијом, а такође раздваја политику од свакодневних људских стварности.

Као што су препознали Иванчева, Линч и Китинг (Ivancheva, Lynch & Keating, 2019), међународна мобилност може послужити као привремено, али не и дугорочно решење за поједине припаднице академске заједнице. Прелазак у иностранство увек подразумева плаћање одређене цене у смислу изолације, усамљености и расизма (Brown & Jones, 2013; O'Reilly et al., 2013), а често ограничава изборе многих припадница

академске заједнице између породице и каријере. Са друге стране, они који се одлуче против опције мобилности често остају заробљени у несигурним условима рада. Ово се јасно уклапа у наше приче о тешкоћама у добијању одговарајућих и сигурних сталних позиција у академској заједници, уз излагање ширим макронаративима о томе да увек недостају одређене квалификације. Основна неолиберална, комерцијална динамика значи да су племенити и друштвено добри покретачи интернационализације, укључујући производњу знања, социјализацију и упознавање културе, сведени на обичне државне циљеве. На концептуалном нивоу, ова разблажена верзија интернационализације у великој мери не успева да постигне друштвено добро.

Наша студија, иако малог обима, потврђује постојећа истраживања о искуствима међународних студената и факултетског особља о узнемирености, тешком привикавању, језичким баријерама и упознавању културе (Stier, 2003; Szabo et al., 2017). Она показује значај пријатељстава и друштвене подршке у превазилажењу бројних тешкоћа које доживљавају међународни научници у новим срединама, што указује на недостатак подршке како универзитета, тако и влада, у припреми грађана за селидбу ради посла или студија, као и доживљај неусклађености у земљама пријема. Иако се истраживања већином усредсређују на недостатак подршке на универзитетима пријема (Arkoudis & Tran, 2010; Arthur, 2017), сматрамо да владе и универзитети у земљама порекла такође имају одговорност да студенте и особље припреме за стварни живот у иностранству, који подразумева културолошку усамљеност и изолованост. Свакодневни, епизодни карактер наших података задире у тренутна искуства дубље од осталих студија, укључујући и крајње емотивне и сензорне димензије интернационализације које су углавном биле занемарене у досадашњим истраживањима, као и у политичким аренама у обе државе које концептуализују и промовишу претерано метрификовано схватање „економије знања“ (Coate & Rathnayake, 2012). Осим тога, иако се савремена литература углавном усредсређује на утицаје интернационализације у вези са образовном перформансом, наше истраживање задире дубље у личне и професионалне утицаје интернационализације и нераскидиву повезаност оба домена. Такође показује значај ретроспективних приказа интернационализације који се дају годинама након селидбе (Лиса), као и то да процес осмишљавања ових искустава и њиховог стављања у контекст других наредних животних догађаја још увек траје (Лиса и Тања). Иако се интернационализација често схвата као засебан период у људским животима (Sam, 2001), наши подаци показују да је њен одјек током читавог живота веома снажан и да се процес осмишљавања и даље наставља. Ово представља други начин на који су савремене политике изоловане од „стварног живота“ јер се у њима интернационализација сматра једнократним линеарним догађајем, насупрот њеној процесној природи. Усмеравајући пажњу на студенте и професоре, не желимо да навестимо да су афективни изазови проистекли из мобилности и расељавања сами по себи интензивнији или упадљивији од оних о којима се прича у разним наративима о искуствима радника или избеглица у миграцијама. Упркос томе, тврдимо да области високог образовања и интернационализације захтевају независно испитивање јер наше личне аутоетнографије наглашавају превид тешкоћа са којима се суочавају међународни студенти и професори у оквиру веома познатог феномена интернационализације.

Имамо неколико препорука за будућа истраживања. Прво, колаборативна аутоетнографија је драгоцен процес за међународне научнике који размишљају о својим искуствима интернационализације, а, исто тако, лонгитудинална истраживања која примењују колаборативну аутоетнографију и друге дубинске методологије значајна су за разумевање људских живота проживљених у одређеном тренутку и током времена (Nurse et al., 2023). Друго, владе и универзитети треба да уложе много времена и финансијског капитала да би студенте и факултетско особље припремили за живот и студирање у иностранству пре њиховог одласка, као и за удруженије размишљање између држава које је усмерено ка бољим животним стандардима и ка разумевању „стварних искустава“ насупрот тржишним вредностима. Треће, циљни подаци на које се државе тренутно ослањају не успевају да расветле свакодневна искуства људи. Занимљиво је напоменути, на пример, да Управа високог образовања Ирске, тело одговорно за спровођење политике, на своју интернет страницу као приоритет ставља своју стратегију интернационализације, али без иједног јединог извештаја о искуствима међународних студената/факултетског особља који би тој стратегији дали веродостојност. Колаборативна аутоетнографија, заједно са другим биографским методама, као што су дубински интервју и етнографија, нуди широк распон у овој области, али креатори политике морају да буду отворени за могућности квалитативног истраживања и за нелинеарне димензије свакодневног живота. Ово захтева промену у „практичној свести“ (Giddens, 1985) у обе државе у погледу начина на који је интернационализација осмишљена да прихвати хуманизована схватања интернационализације као процеса и доживљеног искуства.

Укратко, колаборативна аутоетнографија представља драгоцену искуство нама као истраживачима. Она је продубила наше пријатељство, омогућила дубље познавање онога ко смо, лични развој и повећала наше разумевање властите борбе. Исто тако нас је навела да се присетимо срећних тренутака када смо, окружене нашим усвојеним породицама у усвојеним отаџбинама, постале свесне да више не можемо бити исте као што смо биле пре пресељења. Значајно је то да нам је овај заједнички процес дељења и стварања такође омогућио нове увиде у нашу истрајност и снагу да се суочимо и превазиђемо вишеструке изазове у личном и професионалном животу. Државе и креатори политика треба озбиљно да схвате ове изазове и да прихвате нове начине разумевања интернационализације, који превазилазе строго неолибералне принципе и прелазе у емотивна, сензорна и сложена свакодневна искуства.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Adamson, J., Muller, T. (2018). Joint autoethnography of teacher experience in the academy: Exploring methods for collaborative inquiry. *International Journal of Research & Method in Education*, 41 (2), 207–219. doi: [10.1080/1743727X.2017.1279139](https://doi.org/10.1080/1743727X.2017.1279139)
- Anderson, J., Goodall, H., Trahar, S. (2020). Women in powerful conversation: Collaborative autoethnography and academia. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 33 (4), 393–403. doi: [10.1080/09518398.2019.1671632](https://doi.org/10.1080/09518398.2019.1671632)

- Arkoudis, S., Tran, L. (2010). 'Writing blah, blah, blah': approaches and challenges in supporting international students. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 22 (2), 169–178.
- Arthur, N. (2017). Supporting international students through strengthening their social resources. *Studies in Higher Education*, 42(5), 887–894.
- Birindelli, P. (2023). The Experience of International Students: Biographical Narratives and Identities. *Society*, 60, 372–387 <https://doi.org/10.1007/s12115-023-00809-0>
- Boccagni, P., Baldassar, L. (2015). Emotions on the move: Mapping the emergent field of emotion and migration. *Emotion, Space and Society*, (16), 73–80. doi: 10.1016/j.emospa.2015.06.009
- Brown, L., Jones, I. (2013). Encounters with racism and the international student experience. *Studies in Higher Education*, 38(7), 1004–1019.
- Cena, E., Burns, S., Wilson, P. (2021). Sense of belonging and the intercultural and academic experiences among international students at a university in Northern Ireland. *Journal of International Students*, 11 (4), 812–831.
- Chang, H. (2008). *Autoethnography as method*. Walnut Creek, CA: Left Coast.
- Clifford, J., Marcus, G. (eds.) (1986). *Writing culture: the poetics and politics of ethnography*. Berkeley: University of California Press.
- Coate, K., Rathnayake, G. (2012). An ethical commitment: Responsibility, care and cosmopolitanism in the internationalised university. In: S. Sovic and M. Blythman (eds.) *International Students Negotiating Higher Education: Critical Perspectives*. London: Routledge (pp. 39–53).
- Constantine, M. G., Okazaki, S., Utsey, S. O. (2004). Self-concealment, social self-efficacy, acculturative stress, and depression in African, Asian, and Latin American international college students. *American Journal of Orthopsychiatry*, 74 (3), 230–241. doi: [10.1037/0002-9432.74.3.230](https://doi.org/10.1037/0002-9432.74.3.230). PMID: 15291700.
- Dagen, T. and Kovačević, M. (2023). The impact of globalization on the internationalisation of higher education policies: A Southeast European perspective. In: Inamdar, N., Kirloskar, P. (eds.). *Reimagining border in cross-border education*. New York: Routledge. (no pages).
- DES (2016). *Irish Educated, Globally Connected*. Dublin: DES.
- De Wit, H., Hunter, F., Howard L., et al. (2015). *Internationalisation of Higher Education: A Study for the European Parliament*. Brussels: European Parliament.
- Dumitrica, D. D. (2010). Choosing methods, negotiating legitimacy. A metalogue on autoethnography. *Graduate Journal of Social Science*, 7 (1), 18–38.
- Duncombe J., Jessop J. (2012). 'Doing rapport' and the ethics of 'faking friendship'. In: Miller T., Birch, M., Mauthner, M., Jessop J. (eds.), *Ethics in qualitative research*. London: Sage (pp. 108–121).
- Dunne, C. (2009). Host students' perspectives of intercultural contact in an Irish University. *Journal of Studies in International Education*, 13 (2), 222–239.
- Education in Ireland (2023). 'Why Study in Ireland?', webpage downloaded via Why Should I Study in Ireland? – Education in Ireland, last accessed 8 November 2023.
- Eichsteller, M. J., Davis H. H. (2022). *Biographical research methods*. London: Sage Publications

- Ellis, C. (2004). *The ethnographic I: A methodological novel about autoethnography*. Walnut Creek, CA: AltaMira
- Ellis, C. S., Bochner, A. P. (2006). Analyzing Analytic Autoethnography: An Autopsy. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35 (4), 429–449.
- Ellis, C., Adams, T. E., Bochner, A. P. (2011). Autoethnography: An Overview. *Forum: Qualitative Social Research*, 12 (1) Available at <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/viewArticle/1589/3095>
- Finn M., Darmody M. (2017). What predicts international higher education students' satisfaction with their study in Ireland? *Journal of Further and Higher Education*, 41(4), 545–555.
- Flander, A., Kočar, S., Čulum Ilić, B., Leišyte, L., Pekšen, S., Rončević, N. (2022). Impact of internationalisation strategies on academics' international research activities – Case study of the three HE peripheries: Slovenia, Croatia and Lithuania. In: M. Klemenčič (ed.). *From actors to reforms in European higher education. A festschrift for Pavel Zgaga* (pp. 313–336). Springer Cham.
- Frank, A. W. (2004). After Method, The Story: From Incongruity to Truth in Qualitative Research. *Qualitative Health Research*, 14 (3), 430–440.
- Giddens, A. (1985). *The Constitution of Society*. London: Polity.
- Hager, T., Peyrefitte, M. (2021). Resisting the managed and fragmented selves in academia: Collaborative autoethnographies about modulations of control and surveillance in the neoliberal classroom. *Women's Studies International Forum*, (88), 1–9. doi: [10.1016/j.wsif.2021.102502](https://doi.org/10.1016/j.wsif.2021.102502)
- Haraway, D. (1988). Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist Studies*, 14 (3), 575–599.
- Hauptman Komotar, M. (2019). Comprehensive internationalisation of Slovenian higher education? The rhetoric and realities. *Higher Education*, (77), 871–887. doi: [10.1007/s10734-018-0306-6](https://doi.org/10.1007/s10734-018-0306-6)
- Hayano, D. M. (1979). Auto-ethnography: Paradigms, Problems, and Prospects. *Human Organization*, 38, 113–120.
- Higher Education Authority (HEA) (2023) 'Internationalisation.' Webpage downloaded via Internationalisation | Policy | Higher Education Authority (hea.ie), last accessed 8 November 2023.
- Idris, A., Ion, G. and Seery, A. (2019). Peer learning in international higher education: The experience of international students in an Irish university. *Irish Educational Studies* 38 (1), 1–24.
- Ivancheva, M., Lynch, K., Keating, K. (2019). Precarity, gender and care in the neoliberal academy. *Gender, Work & Organization*, 26 (4), 448–462. doi: [10.1111/gwao.12350](https://doi.org/10.1111/gwao.12350)
- Khoo S. (2012). Re-routing the postcolonial university: Educating for citizenship in managed times. In: Andreotti, V. and de Souza, L. M. (eds.). *Postcolonial Perspectives on Global Citizenship Education*. New York and Abingdon: Routledge (pp. 200–220)
- King, R., Raghuram, P. (2013). International Student Migration: Mapping the field and new research agendas. *Population, Space and Place*, 19 (2), 127–137.
- Lapadat, J. C. (2017). Ethics in autoethnography and collaborative autoethnography. *Qualitative Inquiry*, 23 (8), 589–603. doi: [10.1177/1077800417704462](https://doi.org/10.1177/1077800417704462)

- Liu, M. (2009). Addressing the mental health problems of Chinese international college students in the United States. *Advances in Social Work*, 10 (1), 69–86. <https://doi.org/10.18060/164>
- Lynch, K. (2010). Carelessness: A hidden doxa of higher education. *Arts and Humanities in Higher Education*, 9 (1), 54–67.
- Marginson, S. (2012). Including the other: Regulation of the human rights of international students in a nation-bound world. *Higher Education*, 63 (4), 497–512.
- Moran, L. (2008). 'Local knowledge and conceptions of neighborliness: evidence from Connemara'. In: Edmondson, R. and Rau, H. (eds.). *Environmental Argument and Cultural Difference: Locations, Fractures and Deliberations* Bern: Peter Lang (pp. 125–150).
- Moran, L., Green, L., Warren, S. (2021). 'Re-conceptualizing Internationalisation through Students' Eyes: Findings from a Biographical Study of Female International Doctoral Students in an Irish University', *Irish Journal of Sociology*, pp. 1–28. DOI: [10.1177/0791603521997249](https://doi.org/10.1177/0791603521997249)
- Nada, C. I., Araújo, H. C. (2018). 'Migration and education: A narrative approach to the experience of foreign students in Portugal'. *London Review of Education*, 16 (2), 308–324. DOI <https://doi.org/10.18546/LRE.16.2.10>
- Nurse, L., Moran, L., Sidiropulu Janku, K. (2023). 'Mothering Identities in Complex and Uncertain Times: Reflexivity and Lived Realities through the Prism of Biographical Methods'. In Nurse, L., Moran, L. and Sidiropulu Janku, K. (eds.). *Biographical Research and the Meaning of Mothering: Life Choices, Identities and Methods* Bristol: Policy Press
- O'Connor, S. (2020). The intersectional geographies of international students in Ireland: connecting spaces of encounter and belonging. *Gender, Place & Culture*, 27 (10), 1460–1480
- O'Reilly, A., Hickey, T., Ryan, D. (2013). Higher education professionals' perspectives on international student experiences of life and learning in Ireland: A qualitative study. *Irish Educational Studies*, 32 (3), 355–375.
- Poteet, M., Gomez, B. (2015). 'It's both ways': How international students negotiate belonging in local and global contexts. *Journal of New Brunswick Studies*, 6 (1), 83–102. Available at <https://journals.lib.unb.ca/index.php/JNBS/article/view/23061>.
- Reed-Danahay, D. E. (1997). *Auto/ethnography: rewriting the self and the social*. Oxford: Berg
- Sam, D. L. (2001). Satisfaction with life among international students: An exploratory study. *Social Indicators Research*, 53 (3), 315–337. <https://doi.org/10.1023/A:1007108614571>
- Sidhu, R. (2006). *Universities and Globalization: To Market*. London: Lawrence Erlbaum.
- Spivak, G. (1999). *A critique of post-colonial reason: Toward a history of the vanishing present*. Harvard.
- Stier, J. (2003). Internationalisation, ethnic diversity and the acquisition of intercultural competencies. *Intercultural Education*, 14 (1), 77–91.
- Strauß, A., Boncori, I. (2020). Foreign women in academia: Double-strangers between productivity, marginalization and resistance. *Gender, Work & Organization*, (27), 1004–1019. doi: [0.1111/gwao.12432](https://doi.org/10.1111/gwao.12432).
- Svetlik, I., Lalić, A. B. (2016). The impact of the internationalisation of higher education on academic staff development – the case of Slovenian public universities. *Studies in Higher Education*, 41 (2), 364–380, DOI: [10.1080/03075079.2014.942266](https://doi.org/10.1080/03075079.2014.942266).

- Szabo, A., English, A., Zeng, Z., Jose, P., Ward, C., Jialong, M. (2017). Is the Utility of Secondary Coping a Function of Ethnicity or the Context of Reception? A Longitudinal Study Across Western and Eastern Cultures. *Journal of Cross-Cultural Reception*, 48 (8), 1–17.
- Teicher, U. (2017). International trends in higher education and the changing role of international student mobility. *Journal of International Mobility*, 5, 177–216.
- Tran, L., Jung, J., Unangst, L., Marshall, S. (2023). New developments in internationalisation of higher education. *Higher Education Research & Development*, 42 (5), 1033–1041, DOI: [10.1080/07294360.2023.2216062](https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2216062)
- UNESCO Institute for Statistics (2018). Global flow of tertiary students. Available at: <https://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>
- Uzhegova, D., Baik, C. (2022). Internationalisation of higher education in an uneven world: An integrated approach to internationalisation of universities in the academic periphery. *Studies in Higher Education*, 47 (4), 847–859. doi: [10.1080/03075079.2020.1811220](https://doi.org/10.1080/03075079.2020.1811220)
- Wengraf, T. (2001). *Qualitative Research Interviewing Biographic, Narrative and Semi Structured Approaches*. London: Sage.
- Wimpenny, K., Beelen, J., Hindrix, K., King, V., Sjoer, E. (2022). Curriculum internationalisation and the ‘decolonizing academic’. *Higher Education Research & Development*, 41 (7), 2490–2505. doi: [10.1080/07294360.2021.2014406](https://doi.org/10.1080/07294360.2021.2014406)
- Zou, T. X. P., Law, L. Y. N., Chu, B. C. B., Lin, V., Ko, T., Lai, N. K. Y. (2022). Developing academics’ capacity for internationalising the curriculum: A collaborative autoethnography of a cross-institutional project. *Journal in Studies of International Education*, 26 (3), 334–351. doi: [10.1177/1028315320976040](https://doi.org/10.1177/1028315320976040)